

CAŁOKSZTAŁT PRACY LITERACKIEJ

prof. dr hab. Zenon Ciesielski

W dzieciństwie i w młodości związany ze Śląskiem Cieszyńskim i z Wielkopolską, po ukończeniu studiów polonistycznych na Uniwersytecie w Poznaniu, w roku 1956 Zenon Ciesielski osiedlił się w Gdańsku, gdzie podjął pracę najpierw w Bibliotece Politechniki Gdańskiej, a niedługo potem w gdańskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej – w Katedrze Historii Literatury. Poczynając od 1958 roku, na łamach bydgoskiego „Pomorza”, a później niezapomnianych gdańskich „Liter” recenzował premiery Teatru Wybrzeże, a wśród nich – wiele sławnych przedstawień w reżyserii Zygmunta Hübnera, Andrzeja Wajdy, Konrada Swinarskiego, Jerzego Golińskiego czy Tadeusza Minca (legendarna *Tragedia o bogaczu i Łazarzu*).

Wydana w 1969 roku dysertacja doktorska *Teatr polski w Wolnym Mieście Gdańsku* dała początek związaniu się Autora z gdańskim Wydawnictwem Morskim, w którym opublikuje dalszych pięć książek. Będą to *Zbliżenia skandynawsko-polskie. Szkice o kontaktach kulturalnych w XIX i XX wieku* (1972), następnie licząca przeszło pół tysiąca stron antologia *Skandynawia w oczach Polaków* (1974) i tyleż osobisty, co erudycyjny *Dziennik skandynawski* (1977) oraz wydany już w następnej dekadzie, szczególnie mi bliski, tom studiów *Od Fredry do Różewicza: dramat i teatr polski w Szwecji w latach 1835-1976* (1986). Jak widać, gdańskie zainteresowania badawcze Laureata w latach siedemdziesiątych wyraźnie przesunęły się w stronę Skandynawii i jej kultury, czemu towarzyszyło utworzenie Zakładu Języków i Kultury Krajów Skandynawskich na Wydziale Humanistycznym nowo powołanego Uniwersytetu Gdańskiego, a co w efekcie doprowadziło do powstania nowatorsko pomyślanego kierunku studiów – skandynawistyki jako wiedzy kulturoznawczej. Te pierwsze w Polsce tak sprofilowane studia szybko zaczęły cieszyć się ogromnym zainteresowaniem.

W uznaniu zasług w propagowaniu w Polsce literatury i kultury szwedzkiej Zenon Ciesielski został w 1985 roku udekorowany Krzyżem Rycerskim Orderu Gwiazdy Polarnej, nadanym przez króla Szwecji Karola XVI Gustawa. Kolejnym wyrazem uznania stał się tytuł *doktora honoris causa* Uniwersytetu w Umeå (1988), a był to właściwie dopiero początek wspaniałej drogi badawczej i dydaktycznej. Następne lata przyniosą kolejne publikacje: autorską *Historię literatury szwedzkiej* (1990) oraz *Słownik pisarzy skandynawskich*, a w ślad za nimi Zenon Ciesielski uzyskuje tytuł profesora belwederskiego.

Opus magnum Profesora to dwutomowe *Dzieje kultury skandynawskiej*, które po różnych perypetiach edytorskich ukazują się ostatecznie w gdańskim wydawnictwie Marpress w 2016 roku. Aż trudno uwierzyć, że ta monumentalna, blisko 1200-stronicowa monografia jest dziełem jednego autora. Najwyższy podziw budzi rozmach czasowy: „od pradziejów do Oświecenia” – to treść tomu pierwszego, „od Romantyzmu do końca XX wieku” – to zakres tomu drugiego, którego zawartość wykracza zresztą poza tytułową cezurę, bo Autor nie byłby sobą, gdyby nie wybiegł w nowe stulecie. Zapiera dech imponujący rozmach geograficzny – od Islandii po Finlandię, od Danii po Laponię. Zachwyca język, który uwydatniając swoistość opisywanej kultury, zarazem ujmująco przybliża ją polskiemu czytelnikowi. Ciesielski pięknie dowodzi, że wielkie narracje są wciąż możliwe. W swej opowieści łączy cechy narratora wszechwiedzącego, który całkowicie panuje nad światem nam przedstawianym, a zarazem narratora spersonalizowanego, który nie kryje polskiej perspektywy i osobistego oblicza. Mają tu swoje miejsce nawet „Abba” i Eugenio Barba, uczeń Jerzego Grotowskiego.

Profesor Zenon Ciesielski, związany z Uniwersytetem Gdańskim od jego założenia w 1970 roku, należy do najświetniejszych uczonych, którzy kształtowali niepowtarzalne oblicze gdańskiej uczelni i – uprzedzając unijne traktaty – zabiegali o silne relacje z europejskim światem naukowym.

Z właściwą sobie skromnością nasz Laureat zechciał ostatnio opowiedzieć o tym w swej autobiografii *Zapisać w pamięci* (2019).

Do wspomnianych wcześniej oraz innych jeszcze zaszczytnych dowodów uznania Marszałek Województwa Pomorskiego pragnie dziś dodać podziękowanie w postaci Pomorskiej Nagrody „Wiatru od morza”, przyznanej za całokształt twórczych dokonań.

prof. dr hab. Zbigniew Majchrowski

Przewodniczący Jury Pomorskiej Nagrody Literackiej
„Wiatr od morza”

Gdańsk, 23 października 2020 roku

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

WOJEWÓDZKA I MIEJSKA
BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. JOSEPHA CONRADA
KORZENIOWSKIEGO
W GDAŃSKU

